

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö [Toimenpideohjelmassa on laadittava tavoiteaikataulu taide- ja taidepoliittisissa suuntaviivoissa asetetulle kulttuuribudjetti prosenttiin -tavoitteelle ja ylipäänsä näytettävä millä aikataululla rahoitus vahvistuu. Muuten koko selonteko jää ilmaan, ellei tätä ylivaalikautista eduskunnan sitoutumista kulttuurin rahoituksen vahvistamiseen kirjata selkeästi.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n tehtävä ja strategia tukee kulttuuripoliittisen selonteon toteutumista, sillä tavoittelemme kasvua koko kulttuurialalle. Toinen päätavoitteemme on se, että kulttuuri, taide ja kulttuuriperintö olisivat osa kaikkien arkea. Myös KULTA ry toiminnassaan korostaa sitä, että näissä tavoitteissa onnistuminen edellyttää sitä, että kulttuurin rahoitus vahvistuu - olemme sitoutuneet valtion taide- ja taiteilijapoliittisten suuntaviivojen kulttuuribudjetti prosenttiin -tavoitteeseen - ja että kulttuuri ja taide ovat mukana ratkaisemassa kaikkia yhteiskunnan haasteita. Omalla toiminnallamme vahvistamme kulttuuripolitiikan poikkihallinnollista luonnetta osallistamalla useisiin politiikkaprosesseihin kestävän kehityksen toimikunnasta Finland Promotion Boardiin, yksinäisyyden torjumisen toimenpideohjelman valmistelusta Kansalaisyhteiskunnan neuvottelukuntaan.

KULTA ry on kulttuurin kentälle harvinainen toimija, sillä tehtävämme on edistää koko kulttuuri- ja taidealan arvostusta ja taloudellisia toimintaedellytyksiä. Lisäksi toiminnallamme on vahva maakunnallinen ote. On helppo nähdä, että mikäli kulttuurin alueellinen saatavuus merkittävästi heikkenee, se rapauttaa koko valtiollisen kulttuuripolitiikan legitimitettä, jos osa Suomesta alkaa kokea, etteivät he pääse nauttimaan kulttuuripolitiikan hedelmistä.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Selonteko sisältää useita lisäselvitystä vaativia toimenpide-esityksiä, kuten erinomaisen ajatuksen luovien alojen omasta jaostosta osanana tutkimus- ja innovaationeuvostoa. Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on valmis ryhtymään tämän tyyppisten selvityshankkeiden toteuttajaksi.

Kiitämme selonteon poikkihallinnollista luonnetta. Se vaatii uusia poikkihallinnollisia rakenteita. Esimerkiksi kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä on aivan olennaista ollut opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön Taiku-ryhmien pitkäjänteinen työ. Myös ulkoministeriöön perustettu luovien alojen suurlähettilään tehtävä on ollut olennainen rakenne vaikuttavalle kulttuuripolitiikalle osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Selonteon toimeenpano onkin tehtävä poikkihallinnollisesti.

T&K-politiikka on ajassamme keskeistä, koska se kuuluu niihin harvoihin asioihin hävittäjien lisäksi, joihin voimakkaasti investoidaan myös julkista rahaa. Siksi on aivan olennaista kirjata toimenpideohjelmaan selkeitä polkuja, joilla kulttuuriala tosiasiallisesti voi vahvistaa T&K-toimintaansa ja sitä kautta tuottavuuttaan ja uutta liiketoimintaa. On vahvistettava luovien alojen T&K-osaamista ja luovien alojen T&K-toimintaa koskevaa tutkimusta. Jottei osa kulttuurialoista jäisi pois T&K-kasvupanostuksista, on kirjattava tavoitteeksi se, että kautta koko kulttuuri- ja taidealan tehdään pitkäjänteistä ja vaikuttavaa T&K-toimintaa ja valtio sitä strategisesti tukee.

Kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteet pitäisi viedä myös EU-politiikkaan, jotta Suomen linja EU:n tulevalle monivuotiselle rahoituskaudelle on sellainen, joka mahdollistaa strategiset investoinnit luoviin aloihin, vahvistaa demokratiaa, osallisuutta ja kestävästä kehitystä esimerkiksi kulttuuriperinnön vaalimisen keinoin ja jatkaa kulttuurin rahoittamista osana monialaista maaseudun kehittämistä CAP-ohjelmassa. Selonteon tavoitteet pitääkin jalkauttaa myös valmisteilla olevaan maaseutupoliittiseen selontekoon.

Kulttuuripoliitikka on osa sivistyshallintoa ja sivistystoimea. Kulttuuripoliittisia päätöksiä valmistellaan kunnissa osana sivistyspolitiikan kokonaisuutta. Siksi on tärkeää, että kulttuurin, taiteen ja kulttuuriperinnön tarjoamat ratkaisut ovat läsnä siellä, missä sivistyspolitiikkaa linjataan. Osana selonteon toimeenpanoa se onkin jalkautettava myös opetus- ja kulttuuriministeriön muille toimialoille. Toistaiseksi on aika usein niin, että mikäli jossain prosessissa ei ole erikseen mukana kulttuuriosaston omaa virkamiestä, kulttuuria ei edes mainita.

Luovat alat ovat suomalaista perusteellisuutta. Onnistumme kulttuuripoliittisen selonteon kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisessa, kun kulttuuri, taide ja kulttuuriperintö ovat luonteva osa aluekehittämistä, kaupunkikehittämistä ja kaikkea elinkeinopoliittista päätöksentekoa. Osana selonteon toimeenpanoa se onkin jalkautettava työ- ja elinkeinoministeriön eri osastoille innovaatioista aluekehittämiseen, kotouttamisesta MAL-sopimukseen, matkailun edistämisestä vienninedistämisestä. Toistaiseksi on aika usein niin, että ellei esimerkiksi KULTA ry erikseen ota yhteyttä, kulttuuriala ei ole millään tavalla mukana näiden politiikkalohkojen työssä.

Tietopohjan vahvistamisen osalta korostamme tarvetta koko kulttuurialaa koskevalle datalle: kulttuurialan kokoaville talous- ja työllisyysluvuille, kuten kulttuurialan vaihtotaseelle ja tuotokselle. Tarvitsemme myös laadullista tutkimusta siitä, millä edellytyksillä kulttuuri onnistuu selonteossa sille annettavissa suurissa tehtävissä, kuten kestävyuden ja sivistyksen vahvistamisessa. Myös näkemys kulttuurista jokaisenoikeutena vaatii uutena sanoituksena tuekseen uutta tutkittua tietoa.

Ymmärrämme selonteon valinnan kurkottaa yli nyt näköpiirissä olevien leikkausten. Sekä valtio, että osa kunnista tulee lähiaikoina leikkaamaan rahoitustaan kulttuurille. Tämä uhkaa etenkin alan tekijöiden työllisyyttä ja kulttuurin alueellista saatavuutta. Jos selonteon tavoitteeseen rahoituksen vahvistamisesta ja kasvusta jossain vaiheessa päästään, kenttä näyttää olennaisesti erilaiselta kuin tänä päivänä. Mitä silloin teemme niille alueille Suomessa, joilta rakenteet ovat kaatuneet? On vaikea esittää toimenpiteitä tähän liittyen, sillä valtio ei ole vielä kertonut tällä vaalikaudella toteutettavien leikkausten mittakaavaa ja kohdennuksia, joten niiden vaikutuksetkaan eivät ole tiedossa. Tältä osin eheän tilannekuvan luominen selonteon toimeenpanon pohjaksi on mahdotonta.

Meriläinen Rosa
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry